

С. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ ТА В. СІМОВИЧ: СПІЛЬНІСТЬ МЕТОДОЛОГІЇ ТА СПІЛЬНІСТЬ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ПРАКТИКИ

Ольга Шелюх. С. Смаль-Стоцький та В. Сімович: спільність методології та спільність літературознавчої практики.

У статті проаналізовано погляди В. Сімовича на суть літературознавчої праці, її наукову й громадську доцільність. В. Сімович, як учень С. Смаль-Стоцького, належав до представників філологічного методу в українському літературознавстві. Обидва науковці дотримувалися основних засад філологічного коментування літературного твору та приділяли значну увагу його версифікаційним особливостям.

Ключові слова: версифікація, віршування, літературний твір, методика внутрішньої інтерпретації літературного твору, філологічний метод літературознавства.

Ольга Шелюх. С. Смаль-Стоцкий и В. Симович: общность методологии и общность литературоведческой практики.

В статье проанализированы взгляды В. Симовича на сущность литературоведческого труда, его научную и общественную целесообразность. В. Симович, как ученик С. Смал-Стоцкого, принадлежал к представителям филологического метода в украинском литературоведении. Оба исследователя придерживались основных принципов филологического комментирования литературного произведения и уделяли значительное внимание его версификационным особенностям.

Ключевые слова: версификация, стихосложение, литературное произведение, методика внутренней интерпретации литературного произведения, филологический метод литературоведения.

Olha Shelyukh. S. Smal-Stotskyi and V. Simovych: Commonness of Methodology and Commonness of Literary Practice.

The given article analyzes the views of V. Simovych on the essence of literary work, its scientific and social rationality. V. Simovych as a student of S. Smal'-Stots'kyi belonged to the representatives of the philological method in the Ukrainian literary studies. Both researchers stuck to the basic principles of the philological criticism of the literary work and paid great attention to its versification peculiarities.

Key words: versification, poetry, literary work, methods of the literary work intra-interpretation, philological method of literary studies.

Василь Сімович – „небуденна постать у нашому національному житті” і на українському науковому та культурно-просвітницькому видноколі першої половини ХХ ст. помітна відразу. Юрій Шевельов назвав його „визначним громадянином” і „великим ученим”, бо „незліченно багато Він дав українській науці” [23, с. 430]. Уявити нашу національну гуманітаристику цього періоду без його доробку неможливо: надто значним і вагомим він є – як за обсягами, так і за своєю науковою і громадською вартістю.

Світогляд Сімовича-науковця сформувався, перш за все, під впливом його вчителя – С. Смаль-Стоцького. Саме С. Смаль-Стоцький передав Сімовичеві „віденську” традицію точності й відповідальності у філологічній роботі... [13, с. 20].

В українській науці є ряд студій про філологічні праці В. Сімовича, насамперед про його лінгвістичні дослідження. Вони належать переважно перу діаспорних учених: Ю. Шереха (Шевельова) [23], С. Гординського [6], В. Дорошенка [7], П. Коваліва [10]. Проте автори цих праць ставили перед собою мету проаналізувати передусім мовознавчі праці В. Сімовича і лише спорадично зверталися до його літературознавчих поглядів. У 1995 році вийшла ґрунтовна праця львівських дослідників З. Терлака та М. Білоус „Василь Сімович: Життєписно-бібліографічний нарис” [3], у якій докладно простежено життєвий та творчий шлях ученого. Значну увагу приділено характеристиці його мовознавчих праць, адже В. Сімович – без сумніву, одна з найпомітніших постатей українського мовознавства ХХ ст. Оскільки літературознавча спадщина у творчому доробку науковця немала, то автори проаналізували її, проте лише принагідно, в контексті редакторсько-видавничої, публіцистичної та науково-організаційної діяльності вченого, а не як самостійну ділянку його творчості. Таким чином, на сьогодні немає праці, яка б дала системний фаховий аналіз літературознавчого методу видатного філолога першої половини ХХ ст.

З усього комплексу літературознавчих проблем Василя Сімовича ставимо завдання проаналізувати дві найсуттєвіші, на наш погляд, проблеми. Насамперед з’ясуємо, як учений розумів сенс літературознавчої праці, у чому бачив її наукову і громадську доцільність.

Проблеми літератури В. Сімович розглядав у контексті загальнокультурних питань розвитку української нації. Науковець вважав, що роль літератури в житті нації винятково важлива, бо саме національна література витворює колективний портрет народу, творить його художню біографію, а разом підносить і гартує його душу, готуючи її до великих і величних історичних звершень. Тому література є великим культурним здобутком нашого народу, а „...пізнати культурні здобутки – це наш святий обов’язок, тим більший, коли якийсь вклад (значення художніх творів і їх місце в національній культурі; *пояснення наше – О. Ш.*) дає нам широку підставу до поглибу тієї культури...” [14, с. 373]. Літературознавство ж – інструмент того пізнання. Інструмент точний, ефективний і до того ж делікатний: не холодний ланцет анатома, а гострозорий телескоп астронома, якому суджено добачати і відкривати для всіх зірки й сузір’я.

Отож, як вчений-мовознавець він взяв на себе „святий обов’язок” – провадити й літературознавчі студії, й виконував це совісно, дуже ретельно і талановито. Про це свідчать праці сучасних дослідників [4; 9; 20; 21; 22] й ошатний двотомник, виданий до ювілею майстра вченими Чернівецького університету під керівництвом та з передмовою професора Л. Ткач [13; 14].

Аналізуючи літературний твір, В. Сімович намагався простежити його філологічні особливості. Відповідно до цього він мав на меті:

1) розвинути теоретичну базу літературознавства і розширити його методологічний інструментарій;

2) в історико-літературних працях при аналізі кожного твору визначити його місце у творчості письменника та у національній літературі; дати чітку і науково обґрунтовану періодизацію літературного розвитку в Україні впродовж віків;

3) означити вершини красного письменства через аналіз і правильну оцінку творчих здобутків його найталановитіших представників; створити нариси-портрети окремих митців слова – принаймні тих, чий внесок у літературну скарбницю нації найвагоміший і найцінніший – і таким чином скласти геніям гідний пошанівок. Зауважмо, що жанр нарису-портрета у В. Сімовича відрізняється від традиційного літературного портрета саме своєю нарисовістю;

4) відстежувати і осмислювати сучасний літературний процес і відгуку-ватись на нові літературні явища, аби стимулювати подальші творчі досягнення як окремих творців, так і всього письменства в цілому; всебічно підтримувати молодих талановитих письменників, сприяти їхньому творчому розвою;

5) всіляко популяризувати рідну літературу серед українського загалу, роблячи її доступною найширшим читацьким верствам;

6) відкрити найкращі здобутки національної літератури світові, показавши український народ як насправді велику, розвинуту і культурно самодостатню націю.

Ці основні завдання, які ставить перед собою учений, впливають не лише зі змісту його наукового доробку (тематики, проблематики його студій тощо), але навіть і з окремих літературознавчих аспектів, в яких працював учений: історія літератури, текстологія, джерелознавство, критика і теорія літератури, мемуаристика.

Науковий доробок Сімовича-літературознавця загалом налічує близько 200 праць. Це якщо не брати до уваги листів, у яких висловлено чимало думок з приводу літературознавства. Не раз В. Сімович торкається літератури і в працях іншого наукового спрямування: наприклад, в загальнокультурологічних чи (особливо часто) в мовознавчих студіях. Таким чином, літературознавчий доробок ученого досить об’ємний.

Якщо ж спробувати бодай пунктирно окреслити змістові обшири напрацьованого подвижником української філології, а разом визначити головні позиції його літературознавчої концепції, то, насамперед, потрібно з’ясувати, якими були методологічні засади пошукової праці Сімовича-літературознавця, які дослідницькі принципи він сповідував, наскільки вони були співзвучними із засадами його вчителя і духовного наставника С. Смаль-Стоцького.

Загалом можна зробити висновок про те, що В. Сімович як учень і послідовник С. Смаль-Стоцького (у прямому розумінні) та І. Франка (у розумінні інтелектуального, ідейного, наукового і морального учнівства й наступництва) належав до так званої філологічної літературознавчої школи й у своїх студіях літератури виходив саме з її методологічних засад. Головна з них – розглядати літературний твір як явище філології, як „естетичний факт” (Б. Кроче), що потребує при його аналітичному осягненні саме мистецтвознавчого підходу, а не якогось іншого. Звідси:

літературознавство як наука про літературу, як осмислення літератури є сферою мистецтвознавства загалом і філології зокрема, а не історії, соціології, психології чи політології. Такий методологічний підхід передбачав розуміння того, „що література – це поезія, а поезія – це те, що, будучи виражене в слові, навіває нам певні настрої, змушує своєю формою переживати й відчувати ідеї поета” (*Думка В. Перетца у поданні М. Наєнка*) [11, с. 150]. Отож, бачити, осмислювати, розуміти, пояснювати і популяризувати літературу як мистецьке явище, на розуміння В. Сімовича, – головне завдання літературознавця. Його він і намагався виконувати у своїх філологічних студіях.

Філологічний метод – а його В. Сімович та С. Смаль-Стоцький розуміли як найголовніше вміння і водночас завдання літературознавця – полягає в здатності „*автентично* (так, як він був написаний автором) *прочитати і зрозуміти твір*” [12, с. 10; виділено В. Пахаренком]. Настанова ця в основі своїй герменевтична, як і самі проблеми прочитання й розуміння інтерпретації. При цьому для адекватного прочитання й розуміння твору слід враховувати не лише автентичний, достеменний його текст, але й широкий контекст написання та сприймання мистецького артефакту (у тім числі словесного).

Методика внутрішньої інтерпретації літературного твору, яку практикував у своїй науковій та педагогічній діяльності С. Смаль-Стоцький, властиво, й передбачала насамперед пильне, уважне, проникливе, неупереджене прочитання тексту, процедуру якого докладно розкрив у своїх спогадах про університетські студії над творами Шевченка під керівництвом академіка сам В. Сімович: „...Інтерпретації наші були наскрізь філологічні. Нам казали звертати увагу на те, щоб твір був як слід відчитаний (і щодо змісту, і щодо ритму), бо прочитаний зі зрозумінням твір, де важніші слова голос підносить, менше важні придушує, причому свою вагу грає й його модуляція – так прочитаний твір, ясна річ, після докладної аналізи самого твору перед тим, уже сам по собі стає більш-менш зрозумілий. А далі – йшов докладний розбір: слово за словом, думка за думкою, сполука речень, зв'язок із попереднім, але ж найважніше – саму поему ми розбирали в циклі інших творів поетових, і то в першій мірі творів більш-менш із того самого часу: їх думки, фрази, сполуки фраз і т. д. Ясна річ, що те, що було написано про цю чи ту поему досі – ми повинні були докладно знати, при розборі все це піддавали критиці, робили свої самостійні висновки” [15, с. 17]. Метода проф. С. Смаль-Стоцького, за спогадами його учня, вимагала „роз'яснювати й вивчати Шевченка передовсім із самого поета, підходити до окремих його творів не тільки зі становища того твору, що його розбираєш, а у зв'язку з поемами, найперш написаними більш-менш у тому самому часі, а далі – з іншими. Такий підхід наводив на ту справедливую думку, що у свій «Кобзар» Шевченко влив увесь свій світогляд, та що тому світоглядові він дав вислів у різних щодо змісту своїх творах, тим-то, щоб і головну думку тих творів схопити й порозуміти в них і поодинокі образи, й поодинокі фрази, а то й не раз слова – треба брати Шевченка на весь зріст, таким, як він нам виявляється в усіх своїх творах...” [15, с. 18; *розрядка В. Сімовича – О. Ш.*]. Проте роз'яснення сенсу того чи того твору, за застереженням В. Сімовича, зовсім не означало його ізоляції від літературного, культурного, історичного, політичного контексту: „...Щоб не було ніякого непорозуміння, мусимо відразу сказати, що ця метода не то що не виключає широких студій над творчістю Шевченка, але просто вважає їх за необхідні й самозрозумілі. Це ж ясно, що з кожною інтерпретацією зв'язаний цілий ряд дуже важних питань, які вимагають окремих студій: тут важлива й біографія, і знання тодішніх політичних, економічних і соціальних обставин, і того духового докільля, в якому доводилося поетові жити і працювати. Адже ж на основі всього цього і складався поетовий світогляд, на все ж він мусив по-своєму реагувати у своїх творах, тим-то всі ці твори це – перше джерело для того, щоб поета зрозуміти” [14, с. 665]. Таким чином, методика внутрішньої інтерпретації літературного твору не передбачає звуження дослідницького ракурсу до самої лишень текстуальної структури і, за всієї позірної подібності до неокритичної методики *close reading*, за суттю своєю супротивна інтенціям „закритого читання”. Методологічна формула „внутрішньої інтерпретації” – властиво, не „текст без контексту”, а навпаки, „текст + контекст”. Бувши інтелектуальною реакцією на позитивістський фактографізм і детермінізм, гіпертровані уявлення про визначальний вплив обставин на літературну творчість, школа внутрішньої інтерпретації, залишаючись, за великим рахунком, у лоні культурно-історичної школи, здійснювала істотну переакцентацію в координатах бінарних опозицій: „факт – смисл”, „середовище – творча

індивідуальність, особистість письменника”, зовсім, однак, не нівелюючи значення першого складника кожної пари понять, лише привертаючи пріоритетну увагу до другого.

Саме в такій високій школі скрупульозного філологічного аналізу виховувався Сімович-літературознавець. Вочевидь, і дотепер головні принципи цього аналізу не втратили своєї актуальності й методологічної продуктивності.

„Спосіб інтерпретації художнього твору, започаткований академіком Смаль-Стоцьким, – це аналіз твору, виходячи із самого твору, уважне вчитування в кожне слово, фразу, думку, в контексті інших творів митця, його життя й світогляду і на тій підставі створення цілісного бачення його особи й творчості” [1, с. 27]. „Суть методу Смаль-Стоцького, – вважає С. Андрусів, – у підході до художнього твору: центр уваги дослідника – безпосередньо на сам твір, текст, а також інтертекстуальні центробіжні смислово-емоційні обертони й художньо значимі позатекстуальні чинники. Та найголовніше – саме текст, слово. На цьому підмурівку виростає споруда інтерпретації твору, його образів” [1, с. 27]. „Учень лінгвіста Ф. Міклошича, сам лінгвіст, С. Смаль-Стоцький своєю літературознавчою теорією, внутрішньою інтерпретацією художнього твору, виходячи із системи слів, співвідносною із світоглядною системою самого поета, попри всю її провінційну обмеженість, відсутність заявленої теоретичної системи, зробив свій, хай і скромний, внесок у літературознавство ХХ ст., магістральний розвиток якої проходив під знаком лінгвістики” [1, с. 30].

Найповнішою мірою ця методика, близька до пропагованої „новою критикою” методики *close reading*, зреалізувалася в книзі С. Смаль-Стоцького „Т. Шевченко: Інтерпретації”, у якій були зібрані шевченкознавчі студії академіка, здебільшого присвячені філологічному тлумаченню одного конкретного поетичного твору. В окремих працях, що складають цю й дотепер актуальну збірку статей, розвідок, виступів, промов, учений не раз формулює головні засади свого наукового підходу до творчої лабораторії автора „Кобзаря”: „При інтерпретації всякого твору я виходжу з засади, що звичайний смисл слів повинен бути основою вилучення ядра самої гадки. Докладніше освітлення її може дати тільки загальний світогляд поета, зложений у його творах. Ніяким чином ми не повинні підсувати йому своїх, чужих йому думок”, – справедливо постулює С. Смаль-Стоцький [17, с. 146]. У статті „Шевченкове „Посланіє” „він вказує на „безперечний факт, що досі тільки тому не розуміли поем Шевченка так, як треба, бо не розбирали їх філологічною метою” [19, с. 145]: „Замість добачувати всюди поетичні впливи, треба би звернути більшу увагу на більш-менш однакові впливи самого життя на поетів” [19, с. 111].

У творчій спадщині самого В. Сімовича прикладів такого ретельного герменевтичного мікроаналізу проблематики і поетики конкретних літературних творів набагато менше. Щоправда, є в ній філологічні студії над окремими „темними місцями” творчості Т. Шевченка („Недосвіт” у Шевченка”) та низка моноінтерпретацій творів того-таки Т. Шевченка, І. Франка, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, І. Карпенка-Карого, В. Підмогильного, виконаних переважно в жанрі передмови. Проте вони виходять за рамки такого своєрідного жанру, як передмова, і стають науково обґрунтованою позицією вченого-літературознавця.

Крім аналізу методологічних засад вважаємо за потрібне звернути увагу на віршознавчі аспекти літературознавчого дискурсу В. Сімовича. Як учень академіка С. Смаль-Стоцького, відомого своїми науковими здобутками в ділянці дослідження версифікації, В. Сімович, як теоретик літератури – віршознавець – завжди виявляв велику увагу до формально-поетичних особливостей літературної творчості досліджуваних авторів (ясна річ, насамперед українських). У багатьох його наукових, ба навіть науково-популярних та літературно-критичних працях знаходимо істотні і завжди висококваліфіковані зауваження й спостереження щодо віршової форми аналізованих творів. І ці міркування, при всій їх лаконічності, важко назвати випадковими чи принагідними. Навпаки, вони були системними й закономірними, не тільки й не стільки виявляючи наукову ерудицію та загальнофілологічну компетенцію літературознавця, скільки виражаючи його глибоке розуміння своєрідної естетичної природи поетичного твору, не випадковості його ритмічної організації, тісного діалектичного взаємозв’язок художнього змісту і форми.

Проте В. Сімович не лише залишив численні влучні та проникливі віршознавчі спостереження у своїх літературно-критичних та історико-літературних студіях. У додатку до другого, доповненого видання „Української граматики” (Київ–Ляйпціг, 1921) він системно висвітлював практично всі найголовніші проблеми тогочасної теорії версифікації, таким чином ставши в ряд найвидатніших українських віршознавців, продовживши традиції попередників (від

М. Смотрицького й М. Довгалевського – до С. Смаль-Стоцького й І. Франка) і заклавши теоретичні підвалини сучасного українського віршознавства.

Так, у післяслові до мюнхенського перевидання 1986 р. Сімовичевої „Граматики української мови” О. Горбач слушно вказує: „Традиція відводити елементам поезійної ритмічної мови окремий розділ у граматиці виводиться ще від церковнослов’янської граматики М. Смотрицького (1619): він наслідував клясичні зразки грецько-латинського віршування, побудованого на часокількості складів. Відкинула ж цю скомпліковану структуру вже таки Крем’янецька граMATика 1638 р. Відновили включування розділу про віршування галицькі граматики 19 в.: Й. Левицького, М. Осадци, О. Партицького, О. Огоновського, С. Смаль-Стоцького. Ця увага до віршознавчих проблем виходила від Ф. Міклошича – професора Віденського університету, учителя С. Смаль-Стоцького. Найобширніше розглянув елементи нашого народного й літературного віршування Сімович у Г[раматиці] У[країнської] М[ови]” [5, с. 448].

Ще Л. Білецький у 20-х рр ХХ ст. у праці „Основи літературно-наукової критики” (1925), відзначивши важливу історичну роль теорії версифікації М. Смотрицького (викладеної в його граматиці 1619 р.), вказав на той факт, що вже в першій українській граматиці Лаврентія Зизанія (1596 р.) був розділ „Про метр і ритм”. „Засвоєні традиції названих українських учених – зв’язувати з українською граMATикою і принципи української версифікації, – писав автор „Основ української літературно-наукової критики”, – живуть і в наших часах; доказом цього хай послужать такі авторитетні курси української граматики, як проф. Ом. Огоновського, акад. Української академії наук у Києві і проф. д-ра Степана Смаль-Стоцького та проф. д-ра В. Сімовича” [2, с. 72].

Таким чином, приділяючи 71 (sic!) сторінку у своїй „Граматиці української мови” питанням віршування, здавалося б, таким далеким від прямих завдань практичної науки про мову, В. Сімович продовжував і розвивав давні й славні традиції не лише латиномовних поетик професорів Києво-Могилянської академії, а й своїх ближчих попередників – галицьких граMATистів ХІХ ст. та безпосередньо свого вчителя С. Смаль-Стоцького.

Адже погляди В. Сімовича на теорію віршування, як і загальні методологічні засади його філологічної діяльності (про що йшлося вище), були сформовані насамперед під впливом акад. С. Смаль-Стоцького, який виступив справжнім новатором у вивченні національної своєрідності української версифікації. І учень дав високу кваліфіковану оцінку віршознавчому доробку свого вчителя: „Всі видання шкільної граматики проф. Стоцького мають на кінці додаток – в і р ш у в а н н я , – наголошував В. Сімович, зокрема, в статті „Наукова діяльність академіка Смаль-Стоцького” (1938). – Уже в першому виданні 1893 р. не могло не впасти в око читачеві, що до народньої поезії проф. Стоцький підходить не за дотеперішніми зразками, що зриває з дотеперішнім способом достроювати народню ритміку до західноєвропейської, не користується прийнятими в західноєвропейській ритміці знаками, перебраними із античної ритміки, а – заводить ноти. При цьому звертає він увагу на ті склади в народніх віршах, що мають п о с т і й н і н а г о л о с и – на кінці вірша або перед цезурою, бо в інших випадках наголос може перескакувати. В найближчих виданнях свого шкільного підручника професор поширив приклади з народньої поезії, доповнивши їх зразками віршів тих поетів, що користувалися народньою ритмікою (Шевченко, Руданський, Воробкевич і ін.). Був це вислід довголітньої праці над народньою ритмікою, праці, яка довела до такого висліду, що тільки з законами н а р о д н о ї р и т м і к и можна підходити до Шевченкової поезії, що Шевченко в своїй творчості користувався тільки українськими народніми ритмами: коломийкою (з усіма її відмінами), козачком, або, як первісно професор зве його, „шумкою” (теж з усіма її відмінами), й колядою. Вислиди своєї праці над ритмікою поезії Шевченка проф. Стоцький виклав у студії „Ритміка Шевченківської поезії”, що появилася в першому томі „Праць Українського Історично-філологічного Товариства” у Празі (1926)” [13, с. 414].

До речі, в згаданій студії проф. Смаль-Стоцький, між іншим, спирається й на спостереження свого учня, В. Сімовича, над ритмікою Т. Шевченка. Учитель не лише складає молодшому колезі подяку за „ласкаві інформації”, що допомогли йому обґрунтувати „музично-ритмічну систему” поезії Т. Шевченка, а й високо поціновує основну віршознавчу працю учня, принагідно вказавши на її джерела: „З того самого джерела, з праць в українському семінарі в Чернівцях, бере свій початок велика розмірно праця Василя Сімовича „Віршовання” як додаток до другого видання

його цінної „Граматики української мови” (Київ–Ляйпціг, 1919⁶), що обіймає аж 71 сторону й багата своїм матеріалом” [18, с. 208].

Основи віршознавчих (як і загалом літературознавчих) поглядів В. Сімовича і справді формувалися насамперед на підставі аналізу поезії Т. Шевченка спочатку в семінарі української філології, що працював у Чернівецькому університеті на початку ХХ ст. під науковим керівництвом проф. С. Смаль-Стоцького, а згодом – у силовому полі так званого „гуртка кобзарознавства” в Кіцмані, що „немов продовжував працю семінара, але ж провадив її вже цілком самостійно” [14, с. 80] (див., зокрема, статтю „Гурток кобзарознавства” (1931) [14, с. 78–81]). Щоправда, В. Сімович не був некритичним апологетом віршознавчої концепції С. Смаль-Стоцького, її сліпим, бездумним послідовником-адептом. У цитованій вище праці він вказував і на вразливі твердження старшого колеги: „Можна не погоджуватися з поодинокими висновками професора (напр., щодо ямбічного ритму, який він уважає просто – колядкою), можна в поодиноких зразках, що їх він подає, найти багато дечого такого, що перечить основним тезам, що їх професор наводить, можуть нас разити в тих зразках неправильні наголоси, не згідні з Шевченковою поезією й так узагалі з наголосами в літературній мові, можна не погоджуватися з тим, щоб одне мистецтво (спів, музику) переносити в ділянку другого (говорена мова, деклямація), можна оспорювати чи, виголошуючи Шевченкову поезію, в деяких випадках скорочені вірші можна заступати протяжністю складів, – а проте, основні думки, основний підхід до Шевченкової ритміки треба визнати не тільки правдивими, правильними, але просто – р е в е л я ц і й н и м и . Не треба забувати, що це перша спроба, що дальші студії в цьому напрямку доведуть до ще кращих результатів. Уже тепер теоретики українського віршування (Якубський) мусіли під впливом студії проф. Стоцького змінити багато із своїх первісних думок – і це для нас дуже важлива справа” [14, с. 414–415].

В. Сімович звертає увагу на вплив теоретичних засад віршування С. Смаль-Стоцького на теорію українського віршознавства 20-х – 30-х та зрештою всього ХХ ст.

Таким чином, С. Смаль-Стоцький та В. Сімович в українському літературознавстві є яскравими представниками філологічного методу. На відміну від філологічних досліджень В. Перетца (увага до розвитку культури певного періоду) обидва вчені дотримувались основних засад філологічного коментування літературного твору. Вони культивували теорію внутрішньої інтерпретації твору (її принцип можна представити за схемою – „текст + контекст”). Іншою важливою умовою методу С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича була значна увага до версифікаційних особливостей літературного твору. Проте якщо у С. Смаль-Стоцького ґрунтовно проаналізовані версифікаційні системи Т. Шевченка, то В. Сімович значну увагу приділяє теорії віршознавства, а також аналізу ритму, метру та строфі українських поетів: Т. Шевченка, І. Франка, Ю. Федьковича. На жаль, після смерті В. Сімовича тільки сучасний діаспорний дослідник Ігор Качуровський [8] ґрунтовно продовжує ці традиції. Окремі глибокі думки з приводу теорії віршознавства є і в працях Б. Бунчука [4].

Література

1. Андрусів С. Людина з дороги часу / Стефанія Андрусів // Слово і час. – 1993. – № 3. – С. 24–30.
2. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. М. Ільницький. / Леонід Білецький – К.: Либідь, 1998. – 408 с. („Літературні пам’ятки України”).
3. Білоус М. Василь Сімович (1880–1944). Життєписно-бібліографічний нарис / Марія Білоус, Зіновій Терлак. – Львів, 1995. – 178 с. – (Наук. тов. ім. Шевченка у Львові. Визначні діячі НТШ, № 3).
4. Бунчук Б. Віршознавчі погляди Василя Сімовича / Борис Бунчук // Вісник Чернівецького університету.

---

⁶ У працях О. Горбача і С. Смаль-Стоцького друге видання „Граматики української мови” В. Сімовича датується по-різному: О. Горбач подає 1921 р., а С. Смаль-Стоцький – 1919 р. Опираючись на пояснення О. Горбача (свою працю він писав 1986 р. і, очевидно, йому було принципово важливо визначити час виходу у світ другого видання Сімовичевої „Граматики...”), розуміємо, що і С. Смаль-Стоцький, і О. Горбач мають на увазі те саме видання. Отже, О. Горбач з’ясував, що „досі в бібліографічних посиланнях подавано роки появи оцього 2-го видання різно: то 1919 то 1920 – на підставі дати її „Предмови („в лютому 1919”)”, – а чи навгад говорено й про два різні видання. Справу вияснив аж Ю. Шевельов у вступній статті до І-ого тому перевиданих ним розвідок В. Сімовича на підставі заповідань самого ж автора в одній із статей, що йшлося про 1921 р.” [5, с. 440].

- Слов'янська філологія. – Чернівці, 2008. – Вип. 312–313. – С. 335–341.
5. Горбач О. Василь Сімович і його „Граматика української мови” (1921) / Олекса Горбач // Сімович В. Праці у двох томах. Т. 1 : Мовознавство / Упорядк. і передм. Л. Ткач. / Василь Сімович. – Чернівці : Книги – XXI, 2005. – С. 440–450.
  6. Гординський С. Василь Сімович, людина і вчений / Святослав Гординський // Сімович В. Праці у двох томах. Т. 1 : Мовознавство / Упорядк. і передм. Л. Ткач. – Чернівці : Книги – XXI, 2005. – С. 430–433.
  7. Дорошенко В. Шевченкознавство за останнє десятиліття 1914–1924 / Володимир Дорошенко. – Львів, 1925. – 8 с.
  8. Качуровський І. Строфіка. / Ігор Качуровський – Мюнхен, 1967. – 360 с.
  9. Ковалець Л., Сандецька Н. Життєпис Тараса Шевченка в інтерпретації Василя Сімовича / Лідія Ковалець, Наталія Сандецька // Вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2008. – Вип. 312–313. – С. 351–355.
  10. Ковалів П. Василь Сімович. / П.Ковалів, 954. – 43 с.
  11. Наєнко М. Українське літературознавство: Школи, напрями, тенденції / Михайло Наєнко. – К.: Академія, 1997. – 320с.
  12. Пахаренко В. Філологічний подвиг / Василь Пахаренко // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. – Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О. Ю., 2003. – С. 3–15.
  13. Сімович В. Праці у двох томах. Т. 1 : Мовознавство / Упорядк. і передм. Л. Ткач. / Василь Сімович. – Чернівці : Книги – XXI, 2005. – 520 с.
  14. Сімович В. Праці у двох томах. Т. 2: Літературознавство. Культура / Упорядк. Л. Ткач, О. Івасюк за участю Р. Пилипчука, Я. Погребенник; передм. Ф. Погребенника. / Василь Сімович. – Чернівці: Книги – XXI, 2005. – 904 с.
  15. Сімович В. Переднє слово до першого видання. / Василь Сімович // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. – Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О.Ю., 2003. – С. 16–22.
  16. Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко. Інтерпретації / Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України; Черкаський державний університет ім. Б. Хмельницького; Черкаський науковий центр шевченкознавчих досліджень / Передмова, загальне редагування, примітки В. І. Пахаренка – Черкаси: Брама. Видавець Вовчок О. Ю., 2003. – 376 с.
  17. Смаль-Стоцький С. „Ой чого ти почорніло...”, „Бували війни й військовій свари...” // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. – Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О. Ю., 2003. – С.146–159.
  18. Смаль-Стоцький С. Ритміка Шевченкової поезії // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. – Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О. Ю., 2003. – С. 205–259.
  19. Смаль-Стоцький С. Шевченкове „Посланіє” // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. – Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О. Ю., 2003. – С. 106–145.
  20. Ткач Л. Василь Сімович – дослідник мови Юрія Федьковича / Людмила Ткач, Ольга Кацімон // Науковий вісник Чернівецького університету ім. Ю. Федьковича. Вип. 274–275. Слов'янська філологія. – Чернівці : Рута, 2005. – С. 211–220.
  21. Ткач Л. Дискусійні питання українського правопису в контексті поглядів Василя Сімовича / Людмила Ткач, Ольга Кацімон // Науковий вісник Чернівецького університету ім. Ю. Федьковича. – Вип. 276–277 : Слов'янська філологія. – Чернівці : Рута, 2006. – С. 296–307.
  22. Ткач Л. Мовознавчий світогляд Василя Сімовича в контексті сучасних потреб українського мовознавства / Людмила Ткач // Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича: Зб. наук. пр. Вип. 312–313: Слов'янська філологія / наук. ред. Бунчук Б. І. – Чернівці : Рута, 2008. – С. 29–35.
  23. Шевельов Ю. Незаступна втрата. / Юрій Шевельов // Сімович В. Праці у двох томах. Т. 1 : Мовознавство / Упорядк. і передм. Л. Ткач. / Василь Сімович. – Чернівці : Книги – XXI, 2005. – С. 426–430.